



A Szegedi Szimfonikus Zenekar és Kelemen Barnabás hangversenye a Filharmónia Vaszy Viktor-bérletében, Mészáros György vezényletével 2026. március 3-án a szegedi Nemzeti Színházban.

A sajátos címnek megfelelően három ritkán hallható mű szerepelt a Szegedi Szimfonikus Zenekar első tavaszi koncertjén, a Filharmónia Vaszy-bérletében: Beethoven egyetlen balettje, a Prométheusz teremtményei op. 43 nyitánya, Schumann d-moll hegedűversenye, WoO 23. és Sibelius V. Esz-dúr szimfóniája, op. 82. Beethoven e nyitánya alig-alig kerül műsorra, pedig a Mester zsenialitása e rövid darabban is érzékelhető, erőtől duzzadó záró része pedig nem csekély erőpróba a vonósok számára. Mészáros Györgynek sikerült a mű szépségeit demonstrálnia, a Szegedi Szimfonikus Zenekar vonósai hibátlanul vették az akadályokat. Egészében véve sikeres bevezetőnek bizonyult a koncert további részeihez.

Minden idők legszerencsétlenebb sorsú hegedűversenye Schumann d-moll versenyműve, maga a zeneszerző sem adott e darabjának opus számot, így csak az opusszám nélküli művek jegyzékén szerepel. Ismeretes, hogy Joachim József, akinek a mű ajánlása szólt, úgy rendelkezett, hogy annak előadására csak Schumann halála után 100 évvel kerüljön sor. E súlyos és nem egészen jogszerű rendelkezés – melynek indoklása ma már nem egészen érthető – csaknem teljesült is. Yehudi Menuhin, miután megismerte, kijelentette, hogy e versenymű a hegedűirodalom hiányzó láncszeme, s bár végül nem ő mutatta be, közbenjárása révén 1937-ben – tehát 81 évvel a zeneszerző halála után – sikerült végre bemutatni. Nagyon szép e mű: alapvetően lírai, filozofikus; a zenekar a szokottnál nagyobb szerepet kap, mindazonáltal technikailag és zeneileg igen nehéz a szólista feladata. „Erőben, nem túl gyorsan” – ez az I. tétel szerzői

utasítása; a korántsem könnyű tétel karaktereinek megjelenítése. „Lassan” – áll a II. tétel elején, e tétel inkább álmodozó jellegű, végül igazi virtuóz utolsó tétel zárja művet (Élénken, de nem túl gyorsan), melynek rondótémája tartósan rögzül zenei memóriánkban. Kelemen Barnabás a lehető legmagasabb szinten értelmezte és játszotta Schumann hegedűversenyét, kiválóan építette fel a széles dallamíveket, jelentős többletkifejezést adva azoknak; a harmadik tétel virtuozitását pedig fölényesen és lazán jelenítette meg. Hatalmas és megérdemelt sikert aratott, az ütemes tapsokat két, külön-külön előadott, de összetartozó ráadással köszönte meg: J. S. Bach d-moll (tehát a Schumann-hegedűverseny hangneméhez illeszkedő) partitája (BWV 1004) Sarabande és Gigue tételével. Ritkán hallható ilyen finom és minden túlzástól mentes előadásban a d-moll sarabande, ahogyan Kelemen Barnabás játszotta; a Gigue pedig úgy volt virtuóz, hogy inkább könnyed és kecses volt, mintsem hivalkodó.



Kelemen Barnabás

Sibelius V., Esz-dúr, op. 82 (1915, átdolgozva 1919) szimfóniája – mely a hangverseny második részben csendült föl – igazi ajándék volt a nagy finn zeneszerző híveinek (akik kedves komponistájukat illetően nincsenek elkényeztetve). Különleges alkalomra készült: a finn kormány azzal bízta meg a Mestert, hogy saját 50. születésnapjára (1915) komponáljon nagyszabású művet; e születésnapot nemzeti ünneppé nyilvánították. Az első tétel „Időtlen” állapotban, szorongó, fájdalmas, „sóhaj”-motívumokkal kezdődik, s csak fokozatosan válik lendületessé, táncossá; hirtelen, „secco” lezárással ér véget. A második tétel kettős arculatot mutat: pasztorális zenei anyaggal indul, de hirtelen scherzo-jellegűvé válik (ennyiben talán a szimfónia első, négytétéles változatának emlékét őrzi); variációs tétel, izgalmas pizzicatokkal. Tremolós presto a harmadik tétel eleje, mely később ünnepélyessé válik. Játékos közjáték következik ezután, majd rövid fugato. A tétel vége egyre monumentálisabb,

szinte himnikus lesz. Az V. szimfóniát két fontos momentum határozza meg: a Sibelius által is említett 16 hattyú csodálatos képe, s az a tény – melyről a Mester nem tesz említést, mert nem tehet – hogy szabadkőműves volt (ő alkotta a legjelesebb szabadkőműves szertartászenéket). Sem hely, sem lehetőség nincs arra, hogy ez utóbbit az V. szimfóniára vonatkozóan kifejtsük, azonban épp a szimfónia III. tétele szokatlan befejezése ad bizonyítékot erre. Önmagában a hangnemválasztás is bizonyíték, ugyanis a többek által kimutatott szabadkőműves hangnemszimbolika szerint az Esz-dúr az ún. mesterhangnem, azonban a döntő bizonyíték a művet záró hat, egymástól generálpauzával elválasztott kalapácsütés: ez ugyanis a Nagymester (az országos vezető) megérkezésének jele.



Mészáros György

Mészáros György tüneményesen kísérte Kelemen Barnabást, a Sibelius-szimfóniával viszont hatalmasat alkotott: a helyenként bonyolult, szerteágazó karaktereket mesterien tartotta össze, kiválóan építkezett, igazi építőmesterként, Sibelius diplomáját tökéletesen építette föl. Örömmel hallgatnánk meg vezényletével a Mester mind a 7 szimfóniáját, s további műveit is: a Karéliát, „A tuonelai hattyú”-t, a Lemminkäinen-szvitet, op. 22 („Lemminkäinen és a saari szűzek” 1895), s a Magyarországon eddig be sem mutatott Kullervo op. 7 (1892) kantátát. A Szegedi Szimfonikus Zenekar művészei tudásuk legjavát nyújtották e hangversenyen, ez valamennyi hangszercsoportra vonatkozott.

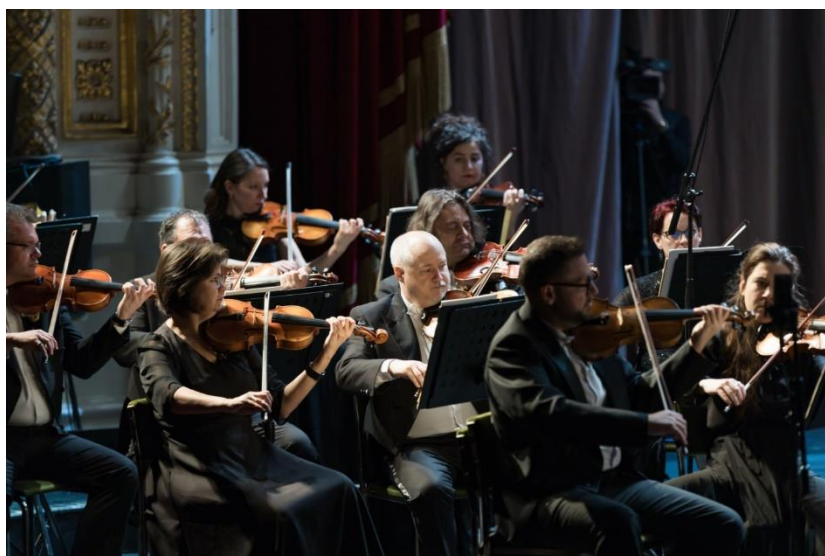
Immár 65 éve, hogy megjelent A. Balogh Pál Sibelius-monográfiája a Zenei kiskönyvtár sorozatban; örvendetes volna, ha újabb, kiegészített kiadásban olvashatnánk.

Kiss Ernő

TARI RÓBERT TOVÁBBI FOTÓI A 2026. III. 3-I KONCERTRŐL



Kelemen Barnabás Schumann d-moll hegedűversenyének szólistája



Szegedi Szimfonikus Zenekar, I. hegedű szólam, koncertmester: Behán László Dezső



A Szegedi Szimfonikus Zenekar gordonka és gordon szólama



A Szegedi Szimfonikus Zenekar klarinét és fagott szólama